

ipsius filii ex causa adventitia, in quibus pater habet usumfructum: quo casu certum est, quod pater est legitimus administrator: & textus determinat & disponit, quod teneatur de suo patrimonio solvere: ergo contra Bartol. & DD. probat etiam text. notabilis & expressus in leg. *Profectitia*, §. *fin. ff. de Jure dotium*, ubi habetur, quod si pater sit curator filiae emancipatae, & promittat simplicem dotem pro ea, videtur promittere ut pater, non ut curator: & ibi notant & commendant Glossa ordinaria, Odofr. Bal. Salycet. Fulgos. & Jacob. de Sancto Georg. Confirmatur etiam, quia quando in una & eadem persona concurrat duplex qualitas, potius attenditur naturalis, quam accidentalis: text. est singularis & unicus in leg. *Qui habet. ff. de Tutel.* & in expresso in nostro articulo & quaestione principali eandem sententiam & conclusionem tenet Joan. de Imol. in leg. *1. ff. Solutio matrimonii. 2. column. in fin.* & ibi Roman. penult. column. 32. special. num. 16. Alex. 4. column. 17. Jas. 6. column. num. 24. Socin. 5. column. 10. Rip. 17. column. num. 90. tenet etiam Paul. de Castr. in *1. fin. ff. de Pet. hered.* Fulg. in leg. *Nesennius. ff. de Negot. gest.* Angel. de Aretin. in §. *Fuerat. Instit. de Actio. 3. column. num. 19.* & ibi Jas. 20. column. num. 15. Bald. Novel. in tract. *Dot. 6. part. in 3. priv. & in 45. Palac. Rub. in sua Repet. fol. 91. column. 3.* & ista est magis communis opinio contra Bartol. & primos DD.

23 Quod tamen limita & intellige, quando pater promittit dotem vel donationem propter nuptias pro filio, vel filia existente in potestate: secus tamen est, si mater, vel ascendens, qui non habet eos in potestate, vel extraneus est tutor vel curator, & habet bonorum administrationem; quia tunc in dubio videtur promittere de bonis eorum, quorum bona administrat, non vero de proprio patrimonio, & substantia; quia cum de necessitate non teneantur dotare, potius videntur promittere de bonis eorum, quam de propriis: & in expresso ita probat textus formalis in dict. leg. *Cum post mortem*, §. 1. *ff. de Admin. tut. text. in leg. Nesennius. ff. de Negot. gest. text. in leg. fin. ff. de Petit. hered. text. in leg. Uxor. §. Pater naturalis. ff. de legat. 3.* & utrobique DD. & tenet Glos. ordinar. in dict. leg. *fin. Cod. de Dotis promiss. in verb. Intelligi*, & ibi communiter DD. (k) Ex quo datur notabilis intelligentia &

(k) Vide Castill. in leg. 53. num. 2. & Gregor. in leg. 16. tit. 9. part. 6. Aceved. in leg. 8. tit. 9. num. 12. lib. 5. Recopil.

(l) Idem docuit Palac. Rub. in Rubr. de Donat. §. 66. num. 7. Gregor. Lop. in leg. 8. tit. 11. part. 4. verb. *El padre*, Matienz. in leg. 3. tit. 9. lib. 5. glos. 7. num. 7.

declaratio ad textum in leg. *unic. §. Accedit. Cod. de Rei uxor. Actio.* ubi habetur, quod quando extraneus promittit dotem alicui puellae vel mulieri, videtur ei donare: ut intelligatur, nisi sit ejus administrator.

Superest tamen circa praedicta: Quae est ratio, per quam, si pater vel ascendens praestitit alimenta filio, vel descendenti, non videtur dare & erogare de bonis propriis, sed de bonis filii, modo sit ejus administrator, modo non, ut in dictis jurib. dotem vero indistincte videtur dare vel promittere de propriis, ut in dict. leg. *fin.*? Sed notabiliter respondeo, quod alimenta tenetur in subsidium praestare, si filius non habet aliunde: dotem vero tenetur favore publico, ut mulieres inveniant, quibus nubere possint.

24 Pulchrum tamen dubium est: Si talis mater, ascendens, vel extraneus promittat dotem, quae excedit patrimonium & substantiam filii, vel filiae, vel extranei, an illud plus vel residuum teneatur de suo proprio patrimonio solvere, an vero remaneat liberatus? Et breviter & resolutive respondeo, quod extraneus nullo modo tenetur, sed remanet liberatus, si mulier pro qua promissit non est solvendo; quia in dubio videtur promittere administratorio nomine: nisi probetur quod promissit animo donandi, vel scienter & dolose, sciens & cognoscens vires patrimonii ipsius mulieris; quia tunc residuum tenetur solvere, per textum formalem & expressum in dict. leg. *Cum post mortem*, §. 1. *ff. de Administr. tutor.* & ibi tenent & declarant Glos. ordinaria, Bartol. Alber. & communiter DD. Si vero mater, vel ascendens, quae non habet in potestate, promissit, bene tenetur illud & plus residuum de suo patrimonio solvere; quia ratione naturalis conjunctionis, & pietatis & affectionis videtur donare, argumento text. cum materia in dict. leg. *Nesennius. ff. de Negot. gest. & in leg. Alimenta, Cod. eodem tit. & eorum quae ibi notantur*; & in expresso ita tenet Bald. Novellus in tract. *Dotis, 6. part. in 3. privilegio*; & similiter in 45. tenet etiam Palac. Rub. in sua *Repet. cap. per vestras, fol. 46. col. 2. versic. Ex istis alias*.

Item etiam praedicta intellige, quando non sunt bona superlucrata constante matrimonio: secus vero alias; quia tunc, si constante matrimonio pater promittat dotem, de illis videtur promittere, & debet solvi: (l) ita disponit lex nos-

nostra 53. his II. Taur. Cujus ratio potest esse: quia, cum ex causa necessaria possit pater praedicta bona alienare, dum tamen non faciat in fraudem uxoris, ut in leg. *fin. tit. 4. lib. 5. Ordinament.* merito poterit alienare in causam dotis, vel donationis propter nuptias. Secunda ratio potest esse: quia cum istud debitum & onus dotandi filias superveniat patri constante matrimonio, merito uxor quae vult consequi medietatem lucrorum, tenetur etiam ad medietatem debiti: & istae videntur fundamentales rationes ad istam legem Taur. quas ego cogitavi, & eas etiam ponit Palac. Rubeus in sua *Repet. fol. 45. column. 3. versic. Ex istis infertur.* Et adde, quod idem est, si sola uxor promittat dotem: quia videtur promittere de bonis acquisitis constante matrimonio, argumento hujus nostrae legis 53. & in terminis ita tenet ibi Castell. & Palac. Rub. Quod tamen ego intelligo, quando uxor promissit cum licentia mariti: quia alias non potest facere contractum, vel quasi. (m) Ex quo deducitur & infertur, quod si pater promitteret dotem vel donationem propter nuptias filio vel filiae, soluto jam matrimonio, licet sint bona acquisita constante matrimonio, non debet solvi de eis, sed de propriis bonis ipsius patris; quia cessat praedicta lex Tauri, & ejus rationes. Confirmatur etiam, quia soluto matrimonio jam non dicuntur acquisita & multiplicata, sed potius materna, & propria filii, vel filiae, argumento text. in leg. *Sed si plures. §. Sed si filio impuberi. ff. de Vulgar. & pupil. cum simil. & in expresso ita tenet Didac. de Castill. in dict. leg. 53. his II. Taur. column. 10. versic. Secus dicendum erit.* (n)

Pulchrum tamen dubium est: Si pater promittat dotem vel donationem propter nuptias constante matrimonio, (quo casu videtur promittere de bonis superlucratis & acquisitis constante matrimonio, ut dictum est) an postea

(m) Et idem tenet Baez. de Dote, cap. 11. num. 45. & 46. Matienz. in leg. 1. glos. 1. tit. 6. lib. 5. Recopil. & in leg. 8. tit. 9. eod. lib. num. 10. Bolong. in Consuetud. Bituric. rub. 8. §. 1. column. penult. Cassan. in Consuetud. Burgund. rub. 4. §. 1. num. 4. pag. 811. Pelaez de Majorat. 4. part. quest. 1. limit. 2. num. 8. Lara in leg. *Si quis a liberis. §. Si quis lex his. n. 259. de liberis agnosc.* Aceved. in leg. 8. tit. 9. lib. 5. Ordinam. Barbos. qui contrarias refert in 1. 1. part. 1. num. 27. soluto matrimon.

(n) Quod & resolvit Castill. in leg. 53. Taur. Sed contrarium ipse tenet, scilicet, patrem etiam soluto matrimonio promittentem dotem filiae, non teneri de bonis propriis eam solvere, sed de lucratis constante matrimonio, in leg. 53. Taur. num. 2. Covarrub. lib. 5. Variar. cap. 19. numer. 3. vers. *Ex quo infertur*, ubi ita receptum esse frequentiori iudicio suffragio asserit Gregor. in leg. 6. glos. commun. in fin. tit. 10. part. 5. Baez. hanc opinionem fundans, contrarieque opinionis fundamentis respondens, de dote filiarum, capit. 11. numer. 97. cum sequent. Aceved. in leg. 8. tit. 9. lib. 5. Recopil. numer. 18. Matienz. in leg. 3. tit. 9. lib. 5. glos. 7. num. 9. habet opinionem late defendentes veriorumque in jure esse confirmantes.

mortuo patre, filius vel filia debeat conferre & computare integraliter totam dotem vel donationem propter nuptias in successione & divisione bonorum patris, vel tantum dimidiam partem ejus, quae correspondet medietati lucrorum patris, quam ipse habiturus erat? Et teneo pro constanti, quod tantum debet conferre dimidiam partem, quae pertinebat patri, & habiturus erat; aliam vero dimidiam debet conferre & computare in successione, & divisione bonorum matris, & idem per omnia judicari, ac si ab ea processisset: & in expresso ita probat lex 14. tit. 6. lib. 3. Foro II. & illam leg. ad hoc reputat singularem Palac. Rub. in sua *Repet. fol. 28. column. 4. vers. Et secundum praedicta.*

25 Item etiam circa praedicta dubitatur, si pater & mater simul promisserunt dotem, vel donationem propter nuptias, pro filio vel filia, qualiter teneantur? Et breviter & resolutive dico, quod de jure communi uterque tenebatur pro medietate, argumento text. in leg. *Reos. §. Cum in tabulis. ff. de Duobus reis. cum similib.* Item etiam argumento text. in leg. *Si dotare, Cod. ad Vellejan. text. in leg. fin. eodem tit. ubi habetur*, quod mulier potest se obligare principaliter & accessorie pro dote: ergo si simul cum alio promittat, teneatur pro parte. Quod procedit, nedum quando mater haberet bona paraphernalia; sed etiam quando solum haberet bona dotalia; quia de eis debet solvi, quia maritus videtur consentire, cum simul se obligent, & ex ista causa bona dotalia possint alienari constante matrimonio: ita tenet Bald. in leg. 1. ff. *Solut. matrim. 2. column.* Pro qua sententia & conclusione primo facit text. in leg. *Sive uxor, ff. de Donat. inter vir. & uxor. ubi habetur*, quod si uxor donavit marito ea conditione, ut detur in dotem filio vel filiae, valet & tenet. Secundo facit text. in leg. *Lutius Titius. ff. Quibus mod. pig. vel hypoth. sol. ubi habetur*, quod si maritus &

& uxor prædium vel fundum simul dederunt in dotem pro filia, videtur uxor remittere jus hypothecæ, quod habebat in eo. Tertio facit, quia licet mulier, vel quilibet alius repetat indebitè solutum per errorem; tamen, si solvit pro dote, quam putabat debere, non potest repetere: textus est singularis & unicus in iure, in leg. *Cum his*. §. *Si mulier*. ff. de *Condit. indebit.* quem ad hoc notant & commendat ibi DD. & reputat singularem & unicum Palac. Rubeus in *Repet. sua* fol. 29. column. 2. & fol. 90. column. 3. Quarto facit textus in leg. *Quamvis*. ff. *Solut. matrim.* ubi habetur, quod constante matrimonio potest maritus solvere dotem uxori ut dotem filia. Contrarium tamen tenet Specul. in *titul. de Emptione & venditio*. §. 3. loco. 4. column. vers. *Quid ergo de consensu uxoris*, &c. & sequitur & commendat Palac. Rub. in *sua Repet.* fol. 28. 3. & 4. column. & fol. 46. 1. column. imò quod de bonis dotalibus non possit solvi; & si solvatur, posset repeti per maritum constante matrimonio; & eo soluto, per uxorem, nisi jurasset: Quia cum regulariter non possunt alienari nisi in casibus à jure expressis, non possunt ex ista causa alienari, cum non reperitur in jure dispositum; maxime, quia licet dos sit privilegiata, non tamen contra aliam dotem æquæ privilegiatam, argumento eorum quæ notantur in leg. *fin.* ff. *Ex quibus caus. majores*, & expressius, in leg. *Assiduis*, Cod. *Qui potior, in pignor. hab.* Sed primam opinionem approbat & confirmat hodiè prædicta lex 53. in *istis ll. Taur.* quæ disponit, quod si sunt bona superlucrata & acquisita constante matrimonio, de illis videntur promittere, & debet solvi; si verò non sunt talia bona, uterque tenetur ad dimidiam, & debet solvi ex quibuscumque bonis, etiam dotalibus: & ita tenet & declarat ibi Glossat. Cifuent. in *fin.* & Doct. de Palac. Rub. in *fin.* & Didac. de Castell. penult. column. in vers. *En qualquier manera*.

Ex quibus infero, quod si forte pater & extraneus simul dotem promittunt pro filio vel filia, quod uterque tenetur pro dimidia: quia si quando pater & mater simul promittunt, est idem: ergo & in isto casu. Et jam vidi in questione de facto, quod pater & noverca simpliciter & simul promiserunt dotem pro filia; & dixi & consului quod uterque teneretur pro dimidia. (o) Nec obstat text. cum materia, in *dict.*

(o) Vide Palac. Rub. in §. 66. num. 18. in *Repet. rub.* & §. 62. num. 32. Paz, *quest. civil.* 8. num. 16. Aceved. in leg. 9. titul. 9. d. num. 12. lib. 4. *Recopil. Baez. lib. 3. de Non meliorandis*, cap. 15. num. 2. & 14. Ayor. de *Partitionibus*, 2. part. *quest.* 12. num. 35. & *seq. quemad. quest. fiscali* 6, in *fin.* Gutierr. in *ll. regni* 2. part. cap. 127. num. 5. Matienz. in leg. 2. titul. 9. lib. 5. glos. 7. num. 7. Barbos. in leg. 1. *quest.* 4. num. 935. *soluta matrimonio*.

leg. *fin.* Cod. de *Dotis promis.* quia illam intelligo quando solus pater promitteret simpliciter vel indeterminatè de bonis suis & filia: secus verò, si ipse simul cum alio; quia tunc uterque tenetur pro parte. Secundo infero, quod nedum pater potest obligari pro dote tamquam correus, ut proximè dixi; verum etiam tamquam fidejussor alterius: quo casu, si pater tamquam fidejussor solvat, non potest à principali repetere: text. est singularis & unicus in iure in leg. *Profectitia*. §. *Si pater non quasi pater*. ff. de *Jure dotium*, quem reputat singularem & unicum Rom. in *Singul. suis*, *singul.* 167. & refert & sequitur Didac. de Castell. in *Præd. leg.* 53. *Taur.* 5. column. vers. *Unum tamen scias*. Sed certè uterque decipitur, quia ille textus intelligitur quod dos non est profectitia, licet principalis non sit solvendo; non tamen dicit quod non possit ab eo repetere, si esset solvendo; secundum Glossam ordinariam cum qua ibi transeunt communiter DD.

26 Quæro tamen circa prædicta, an pro dote promissa possit obligari fidejussor? Et breviter & resolutivè dico quod sic: text. est in leg. *Profectitia*. §. *Si pater*. ff. de *Jure dot.* & ibi notat Bald. & communiter DD. text. in leg. *Cum dotis*, eodem *titul.* text. in leg. *Generaliter*, Cod. *ad Vellejan.* ubi disponitur, quod mulier, quæ regulariter non potest esse fidejussor, potest obligari pro dote: & ad hoc notant & commendat ibi Gloss. ordinaria & communiter DD. Sed è converso pro dote restituenda ipsi uxori à marito, vel patre, vel alio recipiente, non potest dari fidejussor: quia cum marito principaliter committatur persona uxoris, justum & rationabile videretur quod committatur dos sine fidejussione, ne aliàs inter eos oriatur perfidia & discordia: text. est formalis & expressus in leg. 1. & 2. *Codic. ne fidejussor. dotis dent.* & ibi Gloss. ordinaria, Odofred. Petr. Cin. Bartol. Alberic. Bald. Angel. Salycet. Fulgos. & communiter DD. Nec obstat si dicas, quod attenda ista ratione etiam videtur quod in casu superiori non possit dari fidejussor pro dote solvenda: Quia respondeo singulariter ultra DD. quod in isto casu militat causa perpetua discordiæ, & sic prohibitio requiritur perpetuò, cum dos debet esse perpetuò pæhes maritum constante matrimonio: in superiori verò casu non, sed statim & celeriter

ter debet solvi marito, & promissor remanet liberatus, & sic nulla subest vel remanet inter eos rixa vel discordia. Vel aliter & secundò respondeo, quod isto casu dotis restituendæ maritus est debitor; in superiori verò casu dotis promissæ ipsa mulier vel alter pro ea est obligata & tenetur solvere: quæ quidem mulier est subjecta viro, & ideo non præsumitur quod habeat discordiam cum marito ex ista causa. Verum tamen est, quod Cin. in *dict. leg.* 1. *Cod. Ne fidejussor. dot. dent.* post Jacob. de Raven. tenebat quod intelligatur, marito invito; sed, eo volente præstare fidejussorem, benè teneatur & obligetur; & sequitur Roman. in leg. *Si constante*. ff. *Solut. matrim.* 8. column. num. 21. & Cuman. in §. *Quoties*, ejusdem legis. 2. column. Sed communis opinio tenet contrarium in locis ubi supra, quia etiam isto casu militat ratio prohibitionis. Et in tantum hoc est verum, ut non possit huic dispositioni renuntiari: ita Glossa ordinaria in *dict. leg.* 1. *Cod. de fidejussor. dot. dent.* in *glossa magna*, in *fin.* quem sequuntur communiter DD. & reputat singularem & unicum Angel. ibi: Ex qua nota, quod legi prohibitivæ etiam favore renuntiantis non potest renuntiari.

Quod tamen limita & intellige sequentibus modis: Primò, ut non procedat quando dos solveretur ante matrimonium, & fidejussor obligetur de dote restituenda, si matrimonium non sequatur: ita probat textus in leg. *Titio centum*. §. *Titio generi*, versic. *Sed cum ante nuptias*. ff. de *Condit. & demonstr.* & ibi notat & commendat Bartol. & alii DD. tenet etiam & commendat Alexand. & communiter DD. in leg. *Si constante*. §. *Quoties*. ff. *Solut. matrim.* Secundo limita, nisi detur fidejussor de dote restituenda, viro vergente ad inopiam: ita probat text. in cap. *Per vestras de donat. inter vir. & uxor.* & ibi communiter DD. & ita tenent Bartol. Alexand. & Moderni in *dict. leg.* *Si constante*. §. *Quoties*. ff. *Solut. matrim.* Tertio limita, nisi fidejussor detur soluto jam matrimonio: quia cessat prædicta ratio prohibitionis: ita Glossa ordinaria in *dicta leg.* 1. *Cod. Ne fidejussor. dotis dent.* & ibi communiter DD.

Quarto limita, nisi pater vel frater mariti, vel alter conjunctus ejus esset fidejussor: quia hoc casu præsumitur cessare prædicta ratio, & argumento text. in leg. *fin.* *Cod. de Dote caut. non num.* ita tenet Paul. in leg. *Si cum dotem*. §. *Transgrediamur*. ff. *Solut. matrim.* 2. column. num. 5. Alexand. & alii DD. in leg. *Si constante*. §. *Quoties*, eodem *titul.* Sed attende, quod ista sententia & conclusio benè procederet in patre, quia naturaliter charitas & fortissimus amor excludit contrariam præsump-

tionem, argumento textus in leg. *Aurelius*. §. *Titius*. ff. de *Lib. legat.* & in leg. *isti quidem*. ff. *Quod metus causa*, sed non in fratre, nec in aliis conjunctis; quia reputantur extranei, argumento textus in leg. *unic.* §. *Accedit*, versic. *Extraneus*. Cod. de *Rei uxor. action.* & in expressò ita tenet Palac. Rub. in *sua Repet. cap. Per vestras*, fol. 106. column. 4. post Bald. Novell. quem allegat.

Quinto limita, nisi talis fidejussor juravit: quia tunc efficaciter tenetur: ita Paul. de Castr. & communiter DD. in *dict. leg.* *Si constante*. §. *Quoties*, licet contrarium teneat Bart. in leg. *Si quis pro eo*. ff. de *Fidejussor.* Sextò limita in muliere: secus in extraneo dotante; quia benè potest fidejussorem recipere de dote sibi restituenda: ita sentit Bart. in *dict. leg.* *Si constan.* 8. column. 6. *quest.* & tenet ibi Roman. 8. *col. num.* 20. Imol. 5. column. Jas. num. 54. Alexand. in §. *Quoties*, ejusdem legis. column. 4. num. 6.

Septimò limita, nisi in aliquo loco sit consuetudo in contrarium: quia licet textus in *dict. leg.* 1. & 2. *Cod. Ne fidejussor. dot. dent.* reprobet consuetudinem contrariam; tamen intelligitur de præterita, non de futura: ita probat text. in *dict. cap. Per vestras*. Confirmatur, quia consuetudo semel à jure damnata potest iterum introduci, maxime ex aliqua nova causa superveniente: ita Glossa notabilis ordinaria in *Clend. statutum*, de *Elect.* in verb. *Consuetudine*, & ibi DD. probat etiam text. in leg. *Dudum*. *Cod. de Contrah. empt.* juncto text. in cap. *Constitutus*, de *integr. rest.* Et in effectu istas & aliàs limitationes ponunt Alexand. & Moderni in *dict. leg.* *Si constante*. §. *Quoties*. ff. *Solut. matrim.* Jacob. de Sanct. Georg. in leg. *Profectitia*. §. *Si pater*. ff. de *Jure dotium*. Palac. Rub. in *sua Repetitione* fol. 105. vers. 5. &c. per plures columnas; Bald. Novell. in *tract. Dot.* 6. part. princip. 21. *privileg.* per plures columnas.

27 Item adde pro declaratione prædictorum, quod quando dos incipit à promissione, non transit dominium sine traditione: text. est in leg. de *Divisione*, in *fin.* ff. *Soluta matrimonio*, & ibi notant & commendat Bartol. & communiter DD. text. in leg. *Dotale*. §. 1. ff. de *Fundo dotat.* text. in leg. *fin.* §. *Præterea*. *Cod. de Jure doti* ubi dicit text. quod quando extraneus promissit prædia vel res in dotem, & nondum tradidit, fructus & accessiones debentur post lapsum biennii: ergo si prædia vel res essent traditæ, necessariò deberentur à tempore traditionis, ratione dominii: & ad hoc notat & ponderat solus Bald. ibi column. 2. Quod extendit, ut procedat & habeat locum, etiamsi uxor, pater, vel alius omnia bona sua promittat in dotem: quia non transit dominium sine traditione: ita est

Glossa singularis & unica juncto textu in lege 1. in verb. *Universa*. ff. *Pro dote*, quam ibi sequuntur Bartol. & communiter DD. & illam Glossam reputat singularem & unicam Bald. in leg. *Nulla in princip. Cod. de Jure dotium*. Joan. de Imol. in dicta leg. de *Divisione*, ff. *Solut. matrim.* 1. column. num. 2. & ibi Paul. & communiter Modern. idem Imol. in leg. *Stipulatio hoc modo concepta*. ff. de *Verbor. oblig. penult. column.* & ibi Angel. 1. column. in fin. Alexand. 6. column. num. 16. & alii DD. Angel. de Perus. in leg. 1. ff. de *Pignor. prop. finem*. Plat. in §. fin. *Instit. de Offic. judic.* column. 2. Ex quo inferas, quod sicut ex titulo particulari, vel universali ex contractu non transit dominium sine traditione, ut in leg. *Traditionibus*. Cod. de *Pactis*, & in leg. *Qui tibi*. Cod. de *Heredit. vel act. cum simil.* ita etiam ex titulo particulari vel universali ex contractu dotis non transit.

28 Item quæro: Si pater, vel conjunctus, vel extraneus dedit vel promissit dotem; cui debet restitui soluto matrimonio, an ipsi dotanti, vel mulieri dotata? Et magistraliter & resolutivè dico, quod si pater dedit vel promissit dotem pro filia in potestate, actio est communis, & debet utrique restitui, nec unus sine alio potest agere, petere, cedere, nec delegare: textus est capitalis & expressus in leg. 2. §. *Quod si in patris*, ff. *Solut. matrim.* & ibi Glossa ordinaria Bartol. Paul. Imol. Alexand. Jas. & communiter DD. Cujus ratio potest esse duplex: una ex parte patris, alia ex parte filiae: ex parte patris, ne si filia haberet actionem in solidum, eam exigeret & perderet, & pater cogere iterum dotare: ex parte filiae, ne patre recipiente dotem, eam consumeret, & filia remaneret indotata, secundum Glossam, & DD. ibi: & licet de jure antiquo & novo quidquid acquirit filius in bonis profectitiis acquirat patri, ut in leg. *Placet*. ff. de *Acquir. heredit.* & in leg. *Cum oportet*. Cod. de *Bonis quæ liber.* tamen speciale est in dote, quia efficitur communis per dictas rationes. Quod intellige, nisi pater sibi stipuletur incontinenti; quia tunc sibi soli quæritur: textus est in leg. *Quotiens*. ff. *Solut. matrim.* & ibi Glossa, & communiter DD. vel nisi stipuletur filiae; quia sibi soli quæritur, & pater videtur ei totam dotem donare, & actionem ejus in solidum ei cedere, argumento textus in leg. *Pomponius Philadelphus*. ff. *Famil. ercis.* & ibi communiter DD. & in leg. *Si extraneus*. ff. de *Condit. ob causam*. Secundò intellige, nisi filia decedat durante matrimonio; quia tunc tota dos & actio ejus quæritur patri, & consolidatur in ejus persona: textus est in leg. *Dos à patre*. Cod. *Solut. matrim.* Quod procedit etiam extantibus liberis, secundum Glossam

ordinariam, & communiter DD. ibi, per bona fundamenta & rationes, licet de consuetudine servetur contrarium secundum eos: de qua questione vide latè & meliùs quàm alibi per Salyc. ibi, qui disputat ab utraque parte, & idèd in hoc non insisto.

Si verò dedit vel promissit dotem pro filia emancipata, sibi quæritur tota dos & ejus actio; quia videtur donare, & non est impedimentum patriæ potestatis. Et eadem ratione, si tempore dotis constitutæ erat in potestate, sed soluto matrimonio reperitur sui juris morte patris vel emancipatione, tota actio quæritur filiae & consolidatur in ejus persona, licet à patre sit exhæredata: textus est in leg. *unic. §. Videamus*. Cod. de *Rei uxor. act.* & ibi Glossa ordinaria, & communiter DD. & tenet magistraliter Bartol. in dicta lege 2. §. *Quod si in patris*. ff. *Solut. matrim.* 2. column. num. 3. & ibi communiter DD. Adde tamen, quod hoc casu est magnum dubium, si pater sit stipulatus dotem sibi reddi, & decedat constante matrimonio ipsius filiae, an postea soluto matrimonio per mortem viri vel uxoris dos pertineat ad hæredes patris, vel ad filiam & ejus hæredes? & Glossa ordinaria in dicta lege *unic. §. Videamus*. Cod. de *Rei uxor. actio*, tenet quod ad filiam vel ejus hæredes: quam reputat ibi singularem Angel. de Perus. sed contrarium tenent ibi Odofred. Cin. & magis communiter DD. per bona fundamenta; quæ vide per eos. Ex quibus clarè deducitur & infertur, quod si hodiè in nostro regno pater dedit vel promissit dotem pro filia in potestate, cum per contractum matrimonii efficiatur sui juris & habeatur pro emancipata, per legem 47. *his ll. Taur.* quod tota dos, & similiter actio & obligatio ejus quæritur soli filiae, & consolidatur in ea, & non quæritur patri, nec alteri in totum, nec pro parte.

Si verò conjunctus vel extraneus dedit vel promissit dotem, tunc tota dos & actio ejus quæritur mulieri & ejus hæredibus; quia videtur donare, imò etiam fingitur stipulatio favore ejus: textus est formalis & expressus in dicta lege *unic. §. Accedit*. Cod. de *Rei uxor. actio*. Quod intellige, nisi incontinenti fuerit sibi stipulatus; ut dicit ibi textus & etiam est textus in leg. *Si dotem*. Cod. de *Jure dot.* & utrobique communiter DD. Juxta quod tamen quæro, si talis conjunctus vel extraneus stipuletur vel paciscatur dotem reddi & solvi mulieri, an sibi quærat? Et dicendum est quod sic: quia licet alteri nemo possit stipulari vel acquirere, ut in leg. *Stipulatio ista*. §. *Alteri*. ff. de *Verbor. oblig. cum simil.* Item, licet nemo possit alteri stipulari, acquirere, nec pacisci super re quæ non debet durare in ejus dominio, ut in leg. *Publ.*

ff.

ff. *Depositum*, & in leg. *penult. Cod. ad Exhibend. cum simil.* tamen facit in dote, & ejus favore: textus est in leg. *Cajus Sejus*. ff. *Solut. matrim.* & ibi Bartol. & communiter DD. Imò, quod magis est, si stipuletur alternativè sibi aut mulieri, tota dos & actio ejus quæritur mulieri favore matrimonii: textus est singularis & unicus in dicta lege. *Cajus Sejus*. ff. *Solut. matrim.* quem reputat singularissimum Paul. de Castr. & unicum Angel. Alexand. & alii DD. facit etiam textus in leg. *Uxorem*. §. *Testamento*. ff. de *legat.* 3. & licet alternativa posita inter personas honoratas, quibus actio quæri potest, resolvatur in conjunctam, ut in leg. *penult. Cod. de Verbor. signific.* non tamen sic in nostro casu, favore dotis: si verò stipuletur copulativè sibi & mulieri; utriusque quæritur pro medietate, argumento textus in leg. *Reos*. §. *Cum in tabulis*. ff. de *Duobus reis*, cum simil. ita Bartol. & communiter DD. in dicta lege. *Cajus*. Pulchrum tamen dubium est, si simpliciter & impersonaliter stipuletur dotem reddi & solvi, & non dicatur, nec exprimatui cui, an quæratui ipsi dotanti, vel mulieri dotata? Et resolutivè dico, quod mulieri dotata: argumento textus in leg. *Post dotem secundum*. ff. *Solut. matrim.* & in expresso ita tenet Bartol. in dicta lege. *Cajus Sejus*. eodem titulo. *final. column.* & ibi Paul. de Castr. Roman. Alex. & magis communiter DD. Jacob. de Sanct. Georg. in leg. *Adoptivum*. §. 1. ff. de *Jur. dot.* circa quæ omnia vide Bald. Novell. in dicta tract. *Dotis*, 6. part. privileg. 22. usque ad 31.

29 Item quæro, an promissio vel legatum pro dote vel causa dotis, sit conditionale, vel purum? & hoc est maximi effectus quoad suspensionem, petitionem & transmissionem, & plura alia. Et breviter & resolutivè dico, quod aut loquimur in patre promittente vel legante, aut in extraneo. Si in patre, aut promittit vel legat simpliciter, nulla alia legitima relicta; & censetur purum: quia præsumitur aliàs relicta; cum legitimam sibi relinquere teneatur in vita vel in morte, & aliter testamentum non valeret; & sic est magis consilium vel monitio, ut filia nubat, quàm gravamen: argumento textus in leg. *Muto*, §. 1. ff. de *Tutelis*, & in leg. *Cum pater*. §. *Mando*. ff. de *legat.* 2. & in leg. *Si extraneus*. ff. de *Condit. ob causam*. Et adde, quod erit promissio vel legatum purum tam in concurrente quantitate legitimæ, quàm in ea quæ excedit; ne una & eadem dispositio diversimodè judicetur: argumento textus in leg. *Eum qui ædes*. ff. de *Usucap.* & in leg. *Jam hoc jure*. ff. de *Vulgar. & pupill.* Si tamen aliàs filiae reliquerat legitimam, esset conditionale, sicut si promitteretur vel legetur ab extraneo, ut sta-

tim dicam: & idem est, si pater promissit vel legavit non simpliciter, sed respectu & contemplatione certi matrimonii; quia similiter esset dispositio conditionalis: ita probat textus in leg. *Titio centum*. §. *Titio gener.* versicul. *Ante nuptias*. ff. de *Condit. & demonstr.* ubi habetur, quod si pater Titio, qui futurus erat maritus filiae suæ, centum legavit, & aliquis eorum decessit ante matrimonium; legatum non debetur nec transmittitur ad hæredes. Si verò loquimur in extraneo, tunc indistinctè, modò fiat promissio vel legatum dotis pro certo matrimonio, modò simpliciter, semper censetur conditionale: quia dos sine matrimonio esse non potest, ut in leg. 3. ff. de *Jure dot. cum similib.* Item, quia talis promissio vel relicta nendum respicit favorem filiae dotatae, sed etiam mariti futuri & reipublicæ, argumento textus in leg. 1. ff. *Solut. matrim. cum simil.* Item & magis expressè facit textus in leg. *Si ego*. ff. de *Jure dotum*. & in leg. *Licet*. §. *Quotiens*. eodem titulo. & in leg. *Si à Titio*. ff. de *Verbor. obligat.* Item etiam, quia ita demum videtur donare mulieri, si matrimonium sequatur, aliter non: argumento textus in leg. *Si donaturus*. ff. de *Condit. ob causam*. Quod intellige, nisi ex aliquibus conjecturis possit constare quod voluit promittere vel legare purè, & non sub conditione. Et in expresso istam doctrinam & resolutionem ponit Bartol. in leg. *Titio centum*. §. *Titio gener.* ff. de *Condit. & demonstrat.* 2. column. versicul. *Sed quæro*, num. 3. & ibi Paul. de Castr. Imol. & communiter DD. Bald. in leg. *Generaliter*, la 1. Cod. de *Episcop. & Cleric.* 4. column. n. 9. Bald. Novell. in tract. *Dotis*, 6. part. princ. 76. privileg. cum seq. ubi latè tractat Joan. Campeg. in tract. *dot.* 1. part. quest. 29. Ex quibus infero, quod hoc casu promissio vel legatum non potest à muliere peti, nisi jam matrimonio realiter contracto, saltem per verba de presenti: argumento textus in leg. *Sancimus*, la 1. Codic. de *Nupt.* & in leg. *Cum fuerit*. ff. de *Condit. & demonstrat.* & in regula, *nuptias*. ff. de *Regul. jur.* nec requiritur traductio ad domum, nec alia solemnitas nuptiarum: Nec sufficeret tempus nubilis ætatis, etiam præstita cautione de nubendo: ita Bartol. in dicta §. *Titio gener.* *final. column. penultim. quest.* Et licet ipse hoc intelligat quando fit promissio vel legatum pro dote, secùs verò quando fit promissio mulieri maritanda; quia tunc esset modus, & posset mulier petere, præstita cautione de nubendo, sicut in alia dispositione modali, argumento textus cum materia in leg. *Quibus diebus*. §. *Termilius*. ff. de *Condit. & demonstrat.* Tamen contrarium & meliùs tenet Paul. in dicta §. *Titio gener.* 3. column. versicul. *Item dicit Bart.* &

ibi